

Panun rakintoita

Limingan Lampi.

Limingan lakeus on kasvattanut monta taiteellisesti merkittävää persoonallisuutta, antanut auringonlaskuineen vaikutuksia kirjailijoille, taidemaalareille, sävelsepoille. Merkittävimpiä lakeuden kasvatteja oli taidemaalari Vilho Lampi.

Pistäytyessäni tässä päivänä muu-
anna lakeuden komeassa kirkonkylässä jouduin useassakin paikassa tekemisiin Lammen taiteen kanssa. Kokonaisen pienoisnäyttelyn tarjosi hänen veljensä Arvo Lammen, lehtemme vanhan asiamiehen, työhuone, samoin, niin yllättävältä kuin tuntuukin, maanlunastuslautakunnan toimipaikka. Mutta lautakunnan puheenjohtaja, ins. Pauli Pulkkinen kuuluu olevan asiaan innostunut, ja hän useimmat näistä teoksista on pelastanutkin jälkipolville minkä mistäkin "säilöstä". Maanlunastuslautakunnan toimistossa tapasin lisäksi Lammen erään ruotuväenäkaisen toverin, lautakunnan kartoittajan Kalle Castrénin, joka kertoi yhtä ja toista mielenkiintoista taiteilijan vaiheista.

Lampi oli jo siinäkin suhteessa merkittävä mies, että hän vielä asevelvollisuusiässään ei tuntenut mitään mainittavampaa kiinnostusta maalaukseen. Sensijaan samassa joukossa palvelut oululainen taiteilija Martti Tarvainen oli jo tällöin luja kiinni omista töissään ja maalaili kaikki vapaahetkensä, milloin upseereita, milloin heidän nelijalkaisia ystäviään. Mutta Vilho Lampi harrasti vain — runoutta. Omatekoisia runojaan hän tähän aikaan esim. lomilla lausui nuorisoseuratilaisuuksissakin.

Mutta sitten sotaväen jälkeen joutui Lampi maalaustaiteen lumoihin. Hän pyrki ateneumiin, mutta pääsy aluksi evättiin, olihan miehellä vain kansakoulupohja, ja ikääkin oli. Mutta Lampi kirjoitti suorasukaisen kirjeen, jotta johan nyt on... Katselimme katselemistamme siinä maanlunastuslautakunnan työhuoneessa Lammen suurikokoisia maalauksia, joissa kaikissa ilmeni voimakas persoonallinen ote. Miehen korkuinen taulu, "Suru", kohtaa siinäsiänastujan kuin alttaritaulu. Isä

ja kolme lasta sanattoman murheen vallassa, seisoo vaimon ja äidin haudan partaalla. Kunkin kasvopiiirteet, ryhti, koko olemus, ovat todella tutkitut, kuten on tapana sanoa, kokonaisvaikutelma on järkyttävä. Lakeus leviää loputtomiin, ja taivas väreilee outoja värejä. Ras-
kaat mustat kehukset täydentävät tunnelmaa. On kuulemma kerrottu, että Lampi olisi ollut tyytymätön tähän tutkielmaansa, jopa siinä määrin, että hän "epäonnistumisensa" takia olisi luopunut elämästään. Kertojani vakuutti, että tässä jo paretussa huhussa ei voi olla perää.

Sitten siellä oli kaksi luonnollisenkokoista omaa kuvaa, todennäköisesti molemmat omiakuvia, toinen juurevaa, itsevarmaa isäntämieltä todistava, toinen lakeuksien junkkariutta, puukko kädessä, enemmän kuitenkin ikäänkuin asenteellinen. Ja vielä jäi mieleeni kortinpeluukoh-
taus, suurikokoinen sekini, huijari-
tyyppineen. Pariisissa se kuului samoin kuin monet muut Lammen työt päässeen pinnalle, ja kirjallinen vastine "ranskalainen naturalismi" ulkikin heti mieleeni. Ei siis ihme.

Omaperäinen, vapaa, rohkeat-
teinen lakeuden mies oli Vilho Lam-
pi...

P a n u.